

Objektív felelősség: elhibázott, szubjektív, alkotmányértő

A Magyar Autóklub indítványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a 2008-ban, egyes közlekedési szabálysértések drákói büntetésére bevezetett objektív felelősség jogi szabályainak megsemmisítésére. Az Autóklub szerint a közúti közlekedésről szóló 1998. évi I. törvénynek az üzembentartói objektív felelősségre vonatkozó, közigazgatási bírságot intézményesítő rendelkezései mind honi, mind európai jogi szempontból hibásak, védhetetlenek. Azon az alapon nem büntethető senki, hogy nem mondja meg, ki vezette a gépjárművet. Miután ez esetben a szabálysértési törvényt megkerülő szabályozás felróhatóság, sőt ok-okozati összefüggés, közrehatás nélkül sújtja szankcióval a gépjárművek üzembentartóit, tulajdonosait, indokolt az alkotmányértés visszamenőleges hatályú megállapítása mellett az összes, e címen kiszabott bírság eltörlése.

A hét kiemelt szabálysértés feltétlen megtörlésére irányuló norma alapvető jogi fogyatékoságait a Kolláth ügyvédi iroda főként a következőkben látta:

1) Az üzembentartói objektív felelősséget kikényszerítő közigazgatási bírságolás a jogállamiságtól idegen: a „cél szentesíti az eszközt” stílusú, machiavellista normaalkotás. Demokratikus jogállamban nem lehet olyan cél, aminek elérésére bármilyen eszköz megengedett volna. Esetünkben ez a bármilyen eszköz a jogalkotói hatalommal való visszaélés. 1997 óta, az akkor született alkotmánybírósági határozat nyomán tudvalévő, hogy felróhatóságtól függetlenül, egy személy jogsértése miatt más, közvetett tettesként felelősségre vonni nem lehet. Az Alkotmánybíróság máig ható érvénnyel kimondta: „e szabályozás indokolatlanul csökkenti a hatóság felderítési, bizonyítási kötelezettségét, méltánytalanul áthárítva e terhet a szervezet vezetőjére.” Az alkotmányos elvet tilos úgy megkerülni, hogy egy valódi szabálysértésből kvázi szabálysértést kreál a törvény, feltételezve, hogy ezzel, s ezután már bármit megtehet.

2) Az alkotmány 57. § (2) bekezdése – egyezően e jogelv nemzetközi elfogadottságával – az ártatlanság vélelmét alapvető súlyú szabállyá teszi. Ennek érvényre jutnia nem csupán a büntetőeljárásokban kell, hanem ez garanciális norma és érték pl. a szabálysértési szankcionálások körében is. Ez minimum két követelménnyel jár együtt. Egyrészt: a hatóság dolga a bizonyítási teher, és nem az elkövetőé, másrészt, ennek bármilyen fogyatékosága, bizonytalansága kizárja a felelősségre vonást. Ezt a hatóság kényelme, létszámhiánya, rossz ellátottsága miatt megfordítani nem korrekt, nem jogszerű.

Az autós társadalom zöme törvénytisztelő. Joggal tart igényt arra, hogy vele szemben is tartsák tiszteltben az alkotmányt. Világossá kell tenni: ha bárki egy vele szemben, hivatalból, az ő szankcionálása végett indított hatósági eljárásban élni kíván az alkotmány-adta lehetőségekkel, akkor e személy nem trükközik, nem kiskapuzik, hanem védi a saját (és hozzátartozói) jogait és érdekeit. Nem várható el tőle, hogy önmaga vagy hozzátartozói megbüntetéséhez muníciót szolgáltatson: sem a közlekedési kihágások körében, sem az annál súlyosabb és veszélyesebb büntettek világában.

3) A kifogásolt rendelkezések - azok garancia-nélkülisége folytán – nincsenek kellő összhangban az Európai Emberi Jogi Bíróságnak az ún. Római Egyezmény 6. Cikke 2. bekezdése terén formálódó gyakorlatával sem. Egyszersmind ellentétesek az Európa Tanács Miniszteri Bizottság R (91) 1. sz. Ajánlásával, mely a közigazgatási szankciókról szól. Az Európai Emberi Jogi Egyezmény és annak strasbourg-i, esetjogi gyakorlata effektív jogi védelmet vár el az államoktól, ha azok a polgárokat még az ún. kisebb súlyú ügyekben is, büntetni szándékoznak. A Miniszteri Bizottság ajánlása pedig nem ismeri el e körben a rendelet-alkotást, s a bizonyítás terhéért egyértelműen a hatóság vállalja helyezi.

Az Autóklub kinyilvánítja: maga is elfogadhatatlannak tartja a közutakon tapasztalható szabálytalanságok és károk, veszteségek tömegét. Szorgalmazza a jobbítás érdekében szükséges – valódi, többszereplős, együttműködésre és megelőzésre is épülő, nem csak fenyegető tartalmú - intézkedések meghozatalát. Ezek sorában felelőssége nem csupán a közlekedőknek van, hanem a rendőrségnek is. Ugyanakkora alkotmányértő megoldásokkal az utakon sem lehet célba érni. Nem lehet az autós és szállító-fuvarozó társadalom döntő részét virtuális szabálysértőnek, csakis megtorló büntetéssel nevelhető kiskorúnak, ellenségnek tekinteni.

Budapest, 2008. június 6.